

**ASOCIACIJOS KLAIPĖDIEČIŲ INICIATYVA UŽ DEMOKRATIJĄ IR EKOLOGIJĄ
2021 METŲ VEIKLOS ATASKAITA**

2022 m. gegužės 2 d.

Organizacijos **tikslas** - švari ir sveika gyvenamoji aplinka, neužteršta cheminėmis medžiagomis ir triukšmo tarša.

Uždaviniai:

- tarpininkauti tarp visuomenės, pramonės įmonių ir institucijų, atsakingų už visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugą, sprendžiant oro taršos problemas Klaipėdoje;
- inicijuoti mokslinius tyrimus dėl oro taršos cheminės sudėties, šaltinio bei poveikio visuomenės sveikatai nustatymo;
- dalyvauti aplinkos ir visuomenės sveikatos saugos politikos formavimo ir jos įgyvendinimo procesuose ginant viešąjį interesą (advokacija);
- vykdyti edukacinę ir informacinę veiklą aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos srityse.

2021 m. spalio mėn. 8 d. asociacijoje „Klaipėdiečių iniciatyva už demokratiją ir ekologiją (toliau – KIDE) buvo 9 nariai, veiklose dalyvavo 13 nuolatinių savanorių.

Veiklos:

1. Trys KIDE nariai (tarp jų organizacijos vadovė Alina Andronova) nuo 2021 01 01 tęsė studijas NVO akademijoje iki 2021 04 01 mėn. Baigė socialinių lyderių programą ir išklausė šiuos modulius: organizacijos strateginis planavimas; lyderystė, savanorystė ir bendruomenės įtraukimas; projektinis raštingumas; komunikacija; organizacijos finansinis tvarumas.
2. 2021 01 01 – 2021 02 01 aplinkosauginio projekto „Informacinis lankstinukas KIETA DALELĖ“ kartu su KIDE savanore rengimas; projekto pridavimas Klaipėdos miesto savivaldybės Aplinkos kokybės skyriui. Projekto tikslas – informuoti Klaipėdos miesto gyventojus apie oro taršos poveikį sveikatai siekiant paskatinti teigiamų įpročių formavimą, aplinkosauginį sąmoningumą ir aktyvų pilietinį dalyvavimą, kuris prisidėtų prie oro ir aplinkos taršos mažinimo bei visuomenės sveikatos rodiklių Klaipėdos mieste gerinimo.
3. Vasario 24 d., asociacija KIDE iniciatyva, įvyko Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos vadovų ir Klaipėdos bendruomenių atstovų susitikimas, kurio metu uosto direkcija pristatė visuomenei savo planus, o visuomenės atstovai išsakė Klaipėdos gyventojų lūkesčius dėl gerėjančios gyvenimo kokybės šalia uosto įmonių, kuri pastaruoju metu dėl oro ir triukšmo taršos nuolat blogėja; uždavė nemažai klausimų dėl žvaliojo uosto vizijos bei uosto plėtros.
<https://www.jura.lt/naujienos/10727-dialogas-su-bendruomenemis-einant-zaliojo-kurso-kryptimi>
4. 2021 02 25 Asociacija KIDE su Klaipėdos bendruomenių asociacija organizavo virtualų apskrito stalo diskusiją „Kokios spalvos bus Žaliojo uostas?“ , kuriame buvo svarstoma, kokios Žaliojo uosto strategijos, gerinančios klaipėdiečių gyvenimo kokybę, reikia Lietuvai ir Klaipėdai. Susitikime dalyvavo Aplinkos apsaugos agentūra ir Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija, Aplinkos, Susisiekimo ir Sveikatos apsaugos ministerijos, Aplinkos apsaugos agentūra, Nacionalinis visuomenės sveikatos centras, projekto „Šiltnamis“ ir VšĮ „Vaivorykštės tako“ gimnazijos atstovai. Renginyje ministerijoms buvo siūloma, kad į Žaliojo uosto koncepcijos kūrimo procesą aktyviai būtų įtraukta visuomenė ir aukščiau paminėtos institucijos.
5. Nuo 2021 metų kovo iki birželio mėnesio asociacijos KIDE vadovė su viena organizacijos nare dalyvavo Kauno technologijų universiteto, Socialinių, Humanitarinių mokslų ir menų instituto organizuotose mokymuose/projekte

6. „Piliečių mokslas kaip inovatyvi piliečių dalyvavimo forma kuriant gerovės visuomenę.“ Mokymų metu dalyviai buvo mokomi, kaip atlikti mokslinius tyrimus siekiant spręsti bendruomenėms aktualias problemas.
7. 2021 03 05 KIDE vadovė su kitais organizacijos nariais dalyvavo susitikime su Kauno socialinių mokslų kolegijos atstovais, aptardami bendradarbiavimo galimybes meniniuose projektuose, kurie būtų skirti viešinti oro taršos problemas Klaipėdoje bei skatintų sprendimų priėmėjus aktyviau spręsti šias problemas.
8. 2021 03 31 asociacijos KIDE vadovė virtualiai susitiko su LR Sveikatos apsaugos ministru. Susitikimo metu buvo prašomas Sveikatos apsaugos ministerijos inicijuoti reikiamų teisės aktų pakeitimus, kurie užpildytų teisėkūros spragas, dėl kurių vis dar nėra tinkamai apsaugota gyvenamoji aplinka miestuose, šalia taršių veiklų vykdančių ūkio subjektų.
9. 2021 03 25 KIDE vadovė dalyvavo ŽINIŲ RADIJO komunikacijos mokymuose, kuriuos organizavo asociacija „Aplinkosaugos koalicija“.
10. 2021 metų balandžio mėnesį pasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp Kauno technologijos universiteto ir asociacijos KIDE.
11. 2021 04 01 asociacija KIDE tapo nare asociacijos APLINKOSAUGOS KOALICIJA.
12. 2021 03 01 – 2021 05 15 Klaipėdos miesto savivaldybei patvirtinus „Aplinkosauginio informacinio lankstinuko KIETA DALELĖ“ projektą, projekto veiklos organizavimas, komandos būrimas, ir darbo organizavimas.
<https://www.klaipeda.lt/lt/gyventojams/aplinkos-apsauga/aplinkosauginis-svietimas/8599>
13. 2021 04 27 KIDE inicijavo susitikimą su aplinkos ministerija, siekdama aptarti birių krovinių reikalavimų veikimo principus ir apie uosto įmonių vykdomos taršios veiklos kontrolę. Susitikime dalyvavo KIDE, partneriai Klaipėdos bendruomenių asociacija, Šimkų kaimo ir Ketvergių bendruomenių ir Aplinkos ministerijos ir jai pavaldžių institucijų atstovai.
14. 2021 04 11 KIDE vadovė, reaguodama į Šermukšnių gatvės Klaipėdoje gyventojų gautus pranešimus dėl oro taršos gyvenamojoje aplinkoje, dalyvavo Klaipėdos miesto savivaldybės Aplinkos kokybės organizuotame susitikime dėl uoste veikiančios įmonės BEGA taršos atstovaudama gyventojų interesus.
15. 2021 06 01 – 2021 11 01 KIDE, pasitelkdama aktyvių klaipėdiečių ir savanorių pagalba organizavo visuomeninę urbanistinę iniciatyvą MŪSŲ KLAIPĖDA, kuri vienija 7 nevyriausybinės organizacijas. Iniciatyvos tikslas – švari ir sveika, žalia Klaipėda, kurioje klestėtų jūrinė kultūra, turizmas, architektūra; Žiemos uosto grąžinimas klaipėdiečiams. Daugiau informacijos: www.musuklaipeda.lt ;
16. 2021 09 03 Klaipėdoje vyko konferencija „Europos Sąjungos ateities konferencija: Lietuvos kairiųjų idėjos Europai“, organizuota Europos Parlamento nario Juozo Oleko ir Stepono Kairio fondo, kurioje KIDE atstovas architektas Edmundas Benetis perskaitė panešimą „Kokios spalvos žaliasis kursas Klaipėdoje“, pristatydamas Klaipėdos miesto oro taršos ir miesto urbanistikos problemas.
17. 2021 09 26 KIDE vadovė dalyvavo RADIJOGAMOS laidoje „Dangės skveras“, kurioje su architektu E. Benečiu pristatė naują KIDE iniciatyvą MŪSŲ KLAIPĖDA.
18. 2021 08 30 KIDE vadovė dalyvavo INVESTORS FORUM renginyje, kuriame buvo aptariami įmonių socialinės atsakomybės principai ir tai, ką šioje srityje gali pasiekti mažos ir vidutinės įmonės bei, kokią naudą tai gali atnešti įmonėms ir visuomenei.
19. 2021 10 07 KIDE vadovė A. Andronova dalyvavo vienos dienos advokacijos mokymuose, kuriuos surengė asociacija APLINKOSAUGOS KOALICIJA.
20. 2021 10 07 KIDE vadovė dalyvavo laidos LRT radijo laidoje „HOMO CULTUS. Žmogus irestas“. Laidoje pristatė KDE veiklą, piliečių galimybes dalyvauti aplinkos apsaugos politikos formavime.

klaipėdiečių
iniciatyva už demokratiją
ir ekologiją

<https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000182123/homo-cultus-zmogus-ir-miestas-grynas-oras-kaip-gyventojai-siekia-uztikrinti-savo-teise-i-sveika-aplinka?fbclid=IwAR0KvK4fOVky2mq7jF3dn9T4E9AxTbbzE5Wu9aSzEJs9X9cZbrMMoil7o8>

21. Asociacijos KIDE vadovės Alinos Andronovos straipsniai/pranešimai naujienų portale ATVIRA KLAIPĖDA:

<https://www.atviraklaipeda.lt/2021/01/02/kvietimas-lietuvos-pramonininku-konfederacijai-prisideti-kuriant-tvaria-verslo-aplinka-klaipedoje/>

22. KIDE vykdė piliečių aktyvinimo ir informavimo iniciatyvas socialiniame tinkle FACEBOOK, grupėse KLAIPĖDOS PLAUČIAI ir KLAIPĖDIEČIŲ INICIATYVA UŽ DEMOKRATIJĄ IR EKOLOGIJĄ. Šiose grupėse buriasi Klaipėdos miesto gyventojai, susiduriantys su aplinkosaugos problemomis, viešina informaciją apie teršiamą gyvenamąją aplinką, gamtą, oro, triukšmo, kvapų taršą bei institucijų, atsakingų už visuomenės sveikatą ir aplinkosaugą veiklą, ieško problemų sprendimo. Ten yra viešinama asociacijos veikla, aktualūs teisės aktai, informacija apie LR Seimo komitetų ir Klaipėdos miesto savivaldybės komitetų posėdžius ir jų metu priimtus sprendimus.

23. 2021 01 01-2021 12 31 Organizacija bendradarbiavo su žiniasklaida, prisidėdama prie oro taršos problemų Klaipėdoje viešinimo.

24. 2021 04 01-2021 12 31 pranešimo „Environmental democracy of Lithuania in the context of urban pollution“ anglų kalba Ekonominio bendradarbiavimo pasaulinei organizacijai rengimas.

25. KIDE parengti raštai su rekomendacijomis ir siūlymais:

Nr. AM-02-01/2021 LR Vyriausybei „Dėl pasiūlymų LR Vyriausybės programos priemonių plano įgyvendinimui“;

Nr. LRV-03-08/2021 LR Vyriausybei „Dėl Lietuvos Respublikos Bendrojo plano sprendinių“;

Nr. AM-03-09/2021 LR Aplinkos ministerijai „Dėl Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo Aplinkos ministerijos kuruojamų priemonių plano projekto“;

Nr. KMSA-05-03/2021 Klaipėdos miesto savivaldybės administracijai „Dėl Klaipėdos miesto bendrojo plano sprendinių aiškinamojo rašto“;

Nr. VSTT-05-28/2021 Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos „Dėl Nemuno kilpų regioninio parko (Punios šilo) planavimo schemos korektūros sprendinių“;

Nr. AM-11-11/2021 LR Aplinkos ministerijai „Dėl aplinkos apsaugos ir klimato valdymo plėtros 2021-2030 m. programos projekto“.

26. 2021 10-2021 12 31 mokslinių tyrimų projekto „Artimoje kaimynystėje su pramonės įmonėmis Klaipėdoje gyvenančių žmonių gyvenimo kokybės neigiamų patirčių ir sveikatos būklės analizė, siekiant efektyvios advokacijos“ organizavimas: projekto partnerių ir tyrimų vykdytojų paieška, lėšų pritraukimas, literatūros apžvalga, duomenų rinkimas

2021 m. veiklos rezultatai: 1. Pavyko suburti 7 nevyriausybinės organizacijas, kurių bendras tikslas: švari, sveika, žalia, estetiška ir įdomi gyvenimui Klaipėda, judėjimui MŪSŲ KLAIPĖDA; <https://gpb.lt/klaipedos-gyventojai-norime-gyvenimui-tinkamo-ir-zalio-miesto/?fbclid=IwAR3nYnAPFN8E84Ck9y4uiF4PBAWTOsyyQb-nyQqy2acZfW-C3VK2rzNZoxo> .

2. 2021 10 13 Remiantis KIDE iniciuoto, Klaipėdos universiteto atlikto mokslinio tyrimo metu naudojama metodika Aplinkos apsaugos agentūra atliko patikrinimą, kurio rezultatais vadovaujantis 2021 m. sustabdė AB KLASCO atvirą geležies rūdos krovą:

<https://www.vz.lt/titulinis/2021/10/13/klasco-ipareigota-stabdyti-palaidos-gelezies-rudos-krova> Vitės mikrorajono gyventojai kentė dėl geležies rūdos dulkių jų namuose, patenkančių iš uoste veikiančios įmonės nuo 2017 m., nes

klaipėdiečių už demokratiją
iniciatyva ir ekologiją

aplinkosaugininkai neturėjo tinkamų priemonių taršos šaltiniui nustatyti. Todėl 2019 metais KIDE inicijavo mokslinį tyrimą „Kietųjų dalelių kiekio ir sudėties tyrimas bei kilmės nustatymas Klaipėdos mieste“, kuris buvo atliktas keliose Klaipėdos miesto dalyse, įskaitant ir Vitės mikrorajoną. Tyrimą atlikę Klaipėdos universiteto oro taršos laboratorijos mokslininkai nustatė, kad į Vitės mikrorajoną didelė dalis kraunamų produktų cheminių medžiagų kietųjų dalelių patenka iš uoste veikiančios įmonės AB KLASCO (daugiau informacijos apie tyrimą rasite:

https://www.researchgate.net/publication/356520660_Geochemistry_of_the_Dust_Collected_by_Passive_Samples_as_a_Tool_for_Search_of_Pollution_Sources_The_Case_of_Klaipeda_Port_Lithuania?fbclid=IwAR3L8KEHdJbQIb7kGk9o0BnibC6zaPqLGyrS-RA3nUrhNlxVZwOOQ6rv6KOA.

KIDE inicijuoto, Klaipėdos universiteto atlikto mokslinio tyrimo metu naudojamą metodiką pritaikė ir Aplinkos apsaugos agentūra (AAA), kuri 2021 m. gegužės mėn. organizavo papildomus tyrimus Klaipėdoje. Tyrimai buvo atlikti siekiant nustatyti, ar ūkio subjektų (UAB KJKK „Bega“, UAB „Birių krovinių terminalas“ ir UAB „Klaipėdos jūrų krovinių kompanija“ KLASCO) vykdomos krovos metu skleidžiama tarša nepatenka už įmonių teritorijos ribų ir laikomasi LR aplinkos ministro 2020-11-11 įsakymu Nr. D1-682 patvirtintų Minimalių reikalavimų dulkiškumui mažinti laikant, kraunant, vežant palaidas kietąsias medžiagas.)

3. KIDE komanda, studijuodama Aktyvių piliečių fondo įkurtoje NVO akademijoje SIEKIO ID, Socialinių lyderių programoje, parengė asociacijos KIDE strateginį veiklų planą, finansinį ir komunikacinį planus.

4. 2021 m. gruodžio mėn. Pavyko rasti dalinį finansavimą KIDE administracinėms išlaidoms padengti ir mokslinių tyrimų projektui „Artimoje kaimynystėje su pramonės įmonėmis Klaipėdoje gyvenančių žmonių gyvenimo kokybės neigiamų patirčių ir sveikatos būklės analizė, siekiant efektyvios advokacijos“ įgyvendinti.

Asociacijos KIDE veiklos planas 2022 metams

1. Aplinkosaugos bei visuomenės sveikatos saugos institucijų stebėseną

Bendradarbiaujant su Klaipėdos miesto gyventojais ir bendruomenėmis bus stebima, kaip veikia 2020 01 28 priimti trys Aplinkos apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymai (Nr. XIII-279513, Nr. XIII-279914, Nr. XIII-28031) ir 2021 05 01 aplinkos ministro patvirtintas įsakymas „Dėl minimalių reikalavimų dulkiškumui mažinti laikant, kraunant, vežant palaidas kietąsias medžiagas“, siekiant įvertinti, ar mažėja tarša gyvenamosiose teritorijose šalia pramonės įmonių. Rekomendacijų ir pasiūlymų teikimas atsakingoms institucijoms.

2. Advokacijos kampanijos

- Siūlymo rengimas Aplinkos apsaugos įstatymo pakeitimo projektui dėl pramonės įmonėms leidžiamo išmesti kietųjų dalelių kiekio į aplinką mažinimo šalia gyvenamosios teritorijos, siekiant gerinti gyventojų gyvenimo kokybę (esamos situacijos analizė, teisinės bazės analizė, moksliniai straipsnių ir duomenų rinkimas, ES direktyvų analizė, oro taršos matavimo rodiklių analizė).
- Siūlymo rengimas Tiesioginės Valstybinės visuomenės sveikatos saugos reglamento pakeitimo projektui dėl privalomo Poveikio aplinkai vertinimo ūkio subjektams, vykdančioms ūkines veiklas šalia gyvenamųjų teritorijų, įtraukiant ir poveikio psichinei sveikatai vertinimą, kuris šiuo metu nėra privalomas (esamos situacijos analizė, teisinės bazės analizė, mokslinių straipsnių ir duomenų rinkimas, ES direktyvų analizė, visuomenės sveikatos statistikos duomenų analizė, apklausos organizavimas).
- Europos Sąjungos rekomendacijų, direktyvų analizė ir jų taikymas KIDE advokacijos ir visuomenės informavimo veiklose, pranešimo „Aplinkosaugos demokratija Lietuvoje“ Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai (EBPO) rengimas;
- Mokslinių tyrimų inicijavimas bendradarbiaujant su Lietuvos sveikatos mokslų universitetu. Siekiama sukurti mokslinį įrankį (apklausą), kurio pagalba periodiškai bus tiriamos Klaipėdos miesto gyventojų, gyvenančių šalia pramonės įmonių, gyvenimo kokybės patirtys.

- mokslinių tyrimų projekto „Artimoje kaimynystėje su pramonės įmonėmis Klaipėdoje gyvenančių žmonių gyvenimo kokybės neigiamų patirčių ir sveikatos būklės analizė, siekiant efektyvios advokacijos“ organizavimas ir vykdymas;
- KIDE sukurto savivaldos lygmens advokacijos mechanizmo MŪSŲ KLAIPĖDA koordinavimas. 2021 metais siekdama sveikos ir švarios aplinkos KIDE Klaipėdoje sukūrė urbanistinę visuomeninę iniciatyvą, kuri darytų įtaką Klaipėdos miesto darniam planavimui. Šioje iniciatyvoje dalyvauja 9 vietinės bendruomenių ir aplinkosaugos organizacijos. Bus siekiama, jog 2022 metais ši iniciatyva plėstųsi ir vieningai gintų Klaipėdos gyventojų interesus Klaipėdos miesto savivaldybės aplinkosaugos komitetuose priimamose sprendimuose, vietinėse aplinkosauginėse diskusijose.

3. Komunikacija

Komunikacinėmis veiklomis bus siekiama informuoti klaipėdiečius bei Lietuvos gyventojus apie KIDE advokacijos veiklas bei stiprinti jų sąmoningumą ir aktyvumą oro ir aplinkos taršos klausimais. Per 2022 metus tikimasi informuoti virš 80,000 Klaipėdos ir virš 200,000 Lietuvos gyventojų.

- KIDE 2022 m. vykdomų veiklų viešinimas. 2-jų straipsnių rengimas ir pridavimas publikacijai. 5-ių pranešimų spaudai rengimas ir platinimas;
- 2-jų radijo laidų rengimas ir dalyvavimas jose bendradarbiaujant su KIDE partneriais radijo stotimi RADIJOGAMA;
- KIDE socialinių tinklų administravimas ir informacijos sklaida gyventojų grupėse.

4. Organizacijos koordinavimas ir stiprinimas

KIDE yra jauna bet auganti organizacija. 2022 metais bus siekiama užtikrinti organizacijos finansinį tvarumą, KIDE veiklų palaikymą kitose organizacijose ir visuomenėje.

- Administravimas ir biudžeto valdymas;
 - Sprendimų priėmimo derinimas su KIDE nariais, visuotinio narių susirinkimų organizavimas. ir savanoriais ekspertais;
 - 2023 metų veiklų plano kūrimas ir derinimas su KIDE nariais bei organizacijos partneriais;
 - Paramos lėšų KIDE veikloms pritraukimas, projekto paraiškų ruošimas bei organizacijos finansinio tvarumo veiklų planas;
 - Bendradarbiavimo mechanizmų kūrimas, siekiant sustiprinti visuomenės balsą dėl aplinkos taršos problemų Klaipėdoje ir Lietuvoje:
- i. Bendradarbiavimas su Klaipėdos bendruomenių organizacijomis, jų įtraukimas į KIDE advokacijos veiklas. Partnerystės su asociacija „Aplinkosaugos koalicija“ stiprinimas.
 - ii. Partnerių paieška Lietuvoje. KIDE taip pat ieškos 2 partnerių (bendruomenės, gyventojų grupių) kitose Lietuvos miestuose, kurių gyvenimo kokybė kenčia dėl kaimynystėje neatsakingai veikiančių pramonės įmonių.
 - iii. Partnerystės su asociacija „Aplinkosaugos koalicija“ stiprinimas.
 - iv. 1 partnerio paieška (bendruomenės, NVO) užsienyje, kuris turi patirties kuriant sveiką ir švarią aplinką, neteršiamą pramonės įmonių, siekiant surasti naujų priemonių švariai ir sveikai aplinkai kurti.